

Tereza Melská

Masaryk university Brno

Faculty of social studies

Student

e-mail: terezamelska@gmail.com

ORCID: 0009-0006-4253-7465

Johana Říhová

Masaryk university Brno

Faculty of social studies

Student

e-mail: rihova.johana@gmail.com

ORCID: 0009-0007-1221-1816

Nordic Resistance Movement a jeho teroristická designace

Nordic Resistance Movement and its Terrorist Designation

Abstrakt

Severské hnutí odporu (NRM – Nordic Resistance Movement) je krajně pravicová neonacistická organizace, působící ve Skandinávii. Tento článek se zabývá otázkou, zda lze Severské hnutí odporu označit za teroristickou organizaci či nikoliv. Cílem této studie je analyzovat činnost hnutí v kontextu námi vybraných definic terorismu a jeho typologií podpořených jednáním hnutí. Výzkum vychází z analýzy odborných článků, mediálních výstupů a vyjádření samotné organizace. Zjištění ukazují, že aktivity hnutí vykazují znaky terorismu, proto jsme ji za teroristickou v závěru označily.

Klíčová slova: politický terorismus, pravicový extremismus, neonacismus, Nordic Resistance Movement, Severní Evropa.

Abstract

The Nordic Resistance Movement (NRM) is a far-right neo-Nazi organisation, active in Scandinavia. This article examines whether the Nordic Resistance Movement can be classified as a terrorist organisation. The study aims to analyse the movement's activities within the framework of selected definitions of terrorism and relevant typologies. The research is based on an analysis of scientific articles, media coverages, and statements made by the organisation itself. The findings indicate that the movement's actions exhibit clear characteristics of terrorism, leading us to classify it as such in our conclusion.

Keywords: political terrorism, right-wing extremism, neo-Nazism, Nordic Resistance Movement, Northern Europe.

Úvod

Severské hnutí odporu (NRM – Nordic resistance Movement) je krajně pravicová neonacistická organizace, jejíž aktivity vyvolávají v mezinárodním prostředí otázku,

zda ji lze označit za teroristickou organizaci. Tato problematika je významná nejen v rámci bezpečnostní situace ve Skandinávii, ale i v kontextu mezinárodního boje proti pravicovému extremismu a terorismu. Organizace je ve Finsku (jakožto jediné zemi Skandinávie) zakázána, v ostatních je legální, ale pod intenzivním dohledem bezpečnostních složek. Spojené státy v minulém roce označily Severské hnutí odporu za seznam „*Specially Designated Global Terrorist*“ v souladu s exekutivním příkazem 13224 v jeho platném znění (Office of the Spokesperson, 2024).

Cílem článku je analyzovat činnost NRM a posoudit, zda splňuje kritéria teroristické organizace podle vybraných definic terorismu. Hlavní výzkumná otázka zní: „Lze Severské hnutí odporu považovat za teroristickou organizaci?“ Aby tato otázka mohla být zodpovězena, budou využity vybrané definice terorismu – definice NATO, Bezpečnostní rady OSN a švédský zákon 2003:148, který upravuje, co se rozumí pojmem „teroristické trestné činy“. Definice OSN a NATO byla zvolena, jelikož umožňuje komplexní posouzení toho, zda lze NRM považovat za teroristickou organizaci z pohledu mezinárodněprávního i v rámci národní bezpečnosti. Zvolení švédské definice je odůvodněno původem organizace NRM.

Studie je strukturována do několika kapitol. První část je věnována historickému vývoji organizace a jejímu ideologickému ukotvení. Následně jsou analyzovány aktivity hnutí, včetně násilných incidentů a podstatné charakterizační aspekty. Další kapitola se zaměřuje na problematiku označení hnutí za teroristickou organizaci. V závěru jsou shrnuty výsledky zjištění.

Článek je psán formou případové studie, kombinující analýzu zdrojů jako jsou odborné dokumenty, novinové články či vyjádření samotného Severského hnutí odporu. Kritická analýza těchto zdrojů nám umožňuje posoudit, do jaké míry lze hnutí NRM označit za teroristickou organizaci.

I přesto, že je téma pravicového extremismu a terorismu v akademické sféře poměrně často diskutováno, problematika označení severského NRM za teroristickou organizaci zůstává nadále nedostatečně zpracována. Tato studie se snaží tuto mezeru zaplnit. Počáteční hypotéza byla stanovena jako: „Pokud Nordic Resistance Movement vykazuje znaky teroristické organizace dle vybraných definic, tak jej lze považovat za teroristickou organizaci.“

Historický kontext

Hnutí vzniklo v počátcích 90. let pod názvem Vitt Ariskt Mostant neboli Bílý Árijský Odpor. Název dostala VAM od médií, která název převzala z plakátu na demonstraci, které se účastnili. Organizace původně vznikla, aby zrcadlila americkou organizaci The Order. Nikdy nezamýšleli, že by se stali homogenní skupinou s centralizovaným vedením, ale spíše bezejmennou skupinou švédských skinheadů (EXPO 2018). K organizaci se později přidala skupina „známých“ osobností, včetně Klause Lunda (ten později sehrál klíčovou roli ve vzniku organizace Nordic Resistance Movement). Právě kvůli spojení Lunda s VAM a jeho násilnická minulost přitáhly pozornost médií. Hnutí se v této době také radikálně proměnilo a od původního „plánu“ své existence se posunulo k něčemu co média popsala jako „radikální mládežnické hnutí“ (Kenes, 2020).

Na jaře 1991 zatkla policie 4 muže, kteří vykradli vojenský sklad zbraní ve švédském městě Väsby. Mezi těmito muži byl taktéž Klas Lund. Všichni ale byli

krátce po přepadení skladu propuštění. Klas Lund a jeho komplici krátce na to vykradli banku ve Vemdalenu, takže byl opět vzat do vazby, tentokrát na 6 let (EXPO 2018). I přes to, že byl Lund uvězněn, jeho vliv v neonacistické sféře rostl, a když se pokusil – neúspěšně – utéct z vězení, jeho podporovatelé volali do věznice, oznamovali bombové útoky a požadovali Lundovo propuštění. I přes všechny snahy bylo oznámeno, že se organizace VAM v roce 1993 rozpustila (Smith, 2024).

Poté, co Lund vyšel v roce 1997 z vězení, zjistil, že menší frakce VAM stále existují. Místo toho, aby se k hnutí opět přidal, zvolil neofašistickou organizaci s názvem Nationell Ungdom (NU), která byla otevřeně rasistická a podle všeho byla odštěpenou částí bývalé VAM. Lund nebyl s vedením organizace spokojen, a proto se rozhodl spolu s některými bývalými členy VAM založit SRM neboli Švédské Hnutí Odporu, které v roce 2006 NU absorbovalo. Lund nakonec opustil i tuto organizaci a v roce 2015 se přidal k hnutí Nordisk Styrke a do vedení SRM se dostal Simon Lindberg. K SRM se postupně přidávali členové i z jiných severských zemí (Dánsko, Norsko, Island a Finsko) a proto Lindberg nakonec organizaci přejmenoval na Nordiska Motståndsrörelsen neboli Severské Hnutí Odporu (Fardan, 2022; Smith, 2024). Organizace má v současné době pouze okolo 150-300 aktivních členů, ale má velkou síť podporovatelů (Jensen, 2017)

Organizace používá znak, jehož design vychází z runových symbolů. Ty často vychází ze severské či germánské tradice. NRM užívá Riksrunan což je symbolem pro „nové Severské Impérium“. Riksrunan se skládá z runy Týr (Tiwaz, Tyrruna), která je známá také jako válečná runa. Tato runa byla využívána SS k označování hrobů namísto křesťanského kříže a Ingruny, jež symbolizuje plodnost, tvůrčí sílu, cílevědomost a soustředěnost. Zelené plochy reprezentují spojení s přírodou a jejími věčnými zákony, bílé plochy symbolizují rasu a černá barva run symbolizuje řád, disciplínu a strukturu. (Lumsden, 1993, Holmqvist, 2017).

Obr. 1: Vlajka Severského hnutí odporu

Zdroj: Wikimedia Commons

Ideologie

Severské Hnutí Odporu je neonacistickou, extremistickou organizací. Jejich vzory jsou například C. Codreanu, rumunský politik a zakladatel Železné gardy, což byla fašistická, antisemitská, protiromská ultranacionální organizace v meziválečném období (U.S Holocaust Museum 2017). Adolf Hitler a „jeho“ Třetí říše pak slouží jako vzorový model pro hnutí, jelikož cílem NRM je vytvoření „Severského státu“. Ideologie

hnutí se soustředí na antisemitismus, rasismus, anti-LGBTQI a anti-imigrační politiky (Kenes, 2020; Counter Extremism Project 2024).

Organizace dále zastává názor, že nacismus je biologickou ideologií, která je v souladu s přírodními zákony. Lidé, které NRM nepovažuje za bílé, jsou označeni jako „rasfrämlingar“, neboli rasoví vetřelci, kteří musí být odstraněni. Všichni státní úředníci a politici napříč demokratickými stranami a protirasističtí aktivisté jsou považováni za „folkförrädare“, kteří budou nakonec popraveni (ADL 2022).

NRM se vyjádřila, že jedním z největších problémů pro přežití jejich rasy a svobody je masová migrace, jelikož do severských zemí míří stále více ne-severských „ras“. V historii dle nich žila „severská rasa“ odděleně od ostatních a tím si uchovala „čistý“ severský gen, který musí být zachován. Právě masová migrace tento gen ohrožuje. Organizace se ve svých prohlášeních zavázala, že vytvoří anti-imigrační politiku, která neohrozí „severské rasové uspořádání“. Tato opatření povedou k vytvoření takzvaného severského státu (Nordic Resistance Movement 2016).

Název skupiny souvisí s přesvědčením členů, že vedou válku proti židům za přežití a vítězství „čisté severské rasy“ (CTEC, 2022). Inspirovali se antisemitskými díly jako jsou například Protokoly sionských mudrců a klasické propagandy nacistického Německa. Organizace popisuje severskou společnost jako „zkaženou sionistickým vlivem“, nordická rasa je dle členů dušena, otrávena a zkažena v rafinované válce vedené židy. Systémy, jakými jsou demokracie či liberalismus považují za destruktivní židovské výmysly, které jsou pro severskou rasu nepřírozené a je potřeba s nimi skoncovat. NRM slíbilo, že se pokusí získat moc zpět všemi možnými prostředky (ADL, 2022).

Problematika označení za teroristickou organizaci

Po provedení analýzy násilných projevů Severského hnutí odporu je zřejmé, že uskupení a její aktivity vykazují některá z klíčových kritérií terorismu. Hlavním faktorem je skutečnost, že většina provedených násilných aktů a útoků byla politicky nebo ideologicky motivována.

Nicméně označení organizace za teroristickou není nikdy jednoznačné, jelikož ve vědeckém prostředí neexistuje univerzálně platná definice terorismu, která by byla akceptována napříč všemi institucemi, organizacemi a státy. Určit, zda lze NRM považovat za teroristickou organizaci proto záleží primárně na tom, jakou z definic aplikujeme na danou situaci.

Pro účely tohoto článku (zodpovězení otázky, zda lze NRM označit za teroristickou organizaci) byly proto zvoleny tři definice, které se jeví jako nejvíce relevantní pro kategorizaci hnutí NRM a zhodnocení jeho aktivit. Využívány budou konkrétně tyto definice: definice terorismu NATO, definice terorismu OSN – Rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1566 (2004) a Švédska, jelikož zde Nordic Resistance Movement jako takové vzniklo.

Dle definice NATO: *„Nezákonné užití nebo hrozba užití síly nebo násilí proti jednotlivcům nebo majetku s úmyslem přinutit nebo zastrašit vlády nebo společnosti pro dosažení politických, náboženských nebo ideologických cílů.“* (International Military Staff 2016, s. 2). Dle této definice lze konstatovat, že je NRM teroristickou organizací, jelikož splňují její podmínky. Hnutí využívá násilí a pohrůzku násilím proti

konkrétním jednotlivcům (v tomto případě židé, imigranti, LGBTQI komunita) a snaží se získat kontrolu nad obyvatelstvem za účelem dosažení ideologických cílů – nahrazení aktuálních demokratických režimů a vytvoření „čistého severského státu“. Příkladem je útok proti demonstraci ve Stockholmu v roce 2013. Konkrétně hnutí NRM uspořádalo útok vůči účastníkům protinacistické a protirasistické demonstrace ve Stockholmu, při které byli zraněni nejméně čtyři lidé, včetně dvou policistů. Celkem bylo zatčeno 28 útočníků (Expressen, 2018). Nicméně nejznámějším případem jsou nechvalně známé incidenty, které se odehrály během roku 2016 a 2017. Konkrétně se jednalo o sérii bombových útoků v Göteborgu ve Švédsku, jehož terčem se stala azylová centra pro uprchlíky a levicová kavárna (Reuters, 2017; AFP, 2017).

Dle definice OSN – Rezoluce Rady Bezpečnosti OSN č. 1566 (2004): „*Trestné činy, včetně těch spáchaných proti civilnímu obyvatelstvu, spáchané s úmyslem způsobit smrt nebo vážné tělesné ublížení, nebo braní rukojmích, s cílem vyvolat stav teroru ve společnosti, v určité skupině osob či jednotlivcích, zastrašit obyvatelstvo nebo přimět vládu či mezinárodní organizaci k určitému jednání nebo k jeho zdržení se, které představují trestné činy ve smyslu a dle definic mezinárodních úmluv a protokolů týkajících se terorismu.*“ (Rezoluce Rady Bezpečnosti OSN 2004, s. 2). V rámci této definice lze také najít znaky u hnutí NRM. Některé činy, ať už organizace samotné či jejích členů, způsobily smrt nebo vážnou újmu zasaženým osobám s motivem zastrašení určité skupiny obyvatelstva nebo ovlivnění vlády. Za takové akty lze považovat například útok na imigrantské dítě, který byl spáchán členem finské frakce NRM v roce 2024 (Yle News 2024) nebo útok pepřovým sprejem vůči levicovému politikovi Danovi Koivulaakso na akci za práva gayů v Oulu (Yle News 2015).

U švédské definice terorismu je nutno zmínit, že nemají v trestním právu ustanoveno, co pojem „terorismus“ znamená, ale zákon 2003:148 upravuje, co se rozumí pojmem „teroristické trestné činy“. Oddíl 3 tohoto zákona uvádí konkrétní akty, které představují teroristické trestné činy. „*Teroristický trestný čin je definován jako „čin [jak je vymezen v sekci 3], který může vážně poškodit stát nebo mezinárodní organizaci a jehož záměrem je (alespoň jeden z následujících):*

- *vyvolat vážný strach v populaci nebo v určité skupině obyvatel*
- *neoprávněně přinutit orgány veřejné moci nebo mezinárodní organizaci k určitému jednání či zdržení se jednání, nebo*
- *vážně destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, ekonomické nebo sociální struktury státu nebo mezinárodní organizace.*“ – Sekce 2“ (Tech against Terrorism 2023).

Tato definice obsahuje rovněž charakteristické rysy hnutí NRM. Všechny výše zmíněné činy měly za cíl vyvolat strach mezi skupinami, které hnutí považuje za své „nepřátele“ – přistěhovalci, LGBTQI komunita, rasové a etnické menšiny či političtí odpůrci. Proti těmto skupinám NRM otevřeně útočí, a to jak verbálně, tak fyzicky. Hnutí také usiluje o vážnou destabilizaci či úplné zničení demokratických politických a ústavních struktur severských zemí, jelikož (dle slov hnutí) odmítá demokracii a usiluje o nastolení autoritářského režimu a zároveň i vytvoření homogenního severského státu.

Vnímání hnutí v rámci domácí sféry

Hnutí NRM je v rámci severských států vnímáno za významnou bezpečnostní hrozbu pro demokracii. Doposud bylo však zakázáno pouze Finskem. Širokou veřejností je vnímáno převážně negativně – většina obyvatel hnutí vnímá jako nebezpečnou a extremistickou organizaci. Incidenty, které jsou spojovány s členy hnutí, vyvolávají ostrou kritiku veřejnosti, která pravidelně proti členům vystupuje, ať už na sociálních sítích nebo přímo na demonstracích hnutí. Tyto konfrontace často končí nechvalně, jelikož členové prochází pravidelným výcvikem (ADL, 2022). Jeden z nejznámějších případů byl zaznamenán v roce 2016 během demonstrace NRM na hlavním nádraží v Helsinkách. Během této události byl poraněn Fin Jimi Karttunen, který s demonstrací hnutí otevřeně nesouhlasil. V reakci jeden z členů NRM Jimiho Karttunena napadl a tvrdě ho srazil na beton. Karttunen utrpěl zranění hlavy, kvůli kterému byl hospitalizován. Byl o pár dní později z nemocnice propuštěn, ale o necelý týden poté zemřel na krvácení do mozku, které tento úraz vyvolalo. Tento incident je také jeden z primárních důvodů, proč Finsko hnutí zakázalo (Yle News, 2018; Sallamäa and Kotonen, 2020).

Ve Švédsku je hnutí NRM legálně registrováno jako spolek a politická strana (Jensen 2017). Hnutí má rovněž oficiálně nárok na stejné zacházení jako kterákoli jiná švédská právní společnost. Švédské zákony týkající se svobody slova také umožňují všem aktérům vyjádřit svůj názor, proto hnutí není aktivně ve své činnosti omezováno (Eichner 2018). Zároveň je ale vnímáno jako bezpečnostní hrozba a je proto bezpečnostními sbory důkladně sledováno – Švédské úřady dokonce hnutí označily za největší hrozbu pro švédskou vnitřní bezpečnost (ADL, 2022).

Jediným „domácím“ státem, který aktivně proti hnutí zakročil, je Finsko. Ve Finsku bylo hnutí zakázáno v roce 2020 – finský Nejvyšší soud tak rozhodl, jelikož aktivity hnutí NRM „porušují základní lidská práva, která jsou garantována finskou ústavou a také mezinárodními smlouvami o lidských právech.“ (Harms, 2020). Nejvyšší soud také konstatoval, že se jednotlivé zločiny udály na akcích pořádaných NRM hnutím – místo toho, aby byli pachatelé potrestáni, tak byli vedením hnutí glorifikováni, čímž hnutí potvrzuje, že uznává násilí jakožto prostředek k dosažení svých ideologických cílů (Harms 2020).

I přes oficiální zákaz hnutí finská frakce vykazuje schopnost nadále fungovat. To je umožněno právě díky rozvinuté organizační struktuře, která umožňuje členům zůstat v kontaktu a koordinovat činnost i mimo veřejnou sféru.

Vnímání hnutí mezinárodní komunitou

V rámci mezinárodního prostředí označily NRM za teroristické hnutí pouze Spojené státy americké. Toto stanovisko Ministerstvo zahraničí USA přijalo 14. června 2024, kdy zařadilo Severské hnutí odporu na seznam „Specially Designated Global Terrorist“ (SDGT). Tato designace byla vytvořena jako součást řešení nadnárodních aspektů hrozeb, které představují rasově nebo etnicky motivovaní extremisté. Důvodem tohoto označení byl fakt, že NRM „podniklo, iniciovalo teroristické akty, které by potenciálně mohly ohrozit bezpečnost obyvatel USA, národní bezpečnost a zahraniční politiku nebo ekonomiku Spojených států amerických.“ (Office of the Spokesperson, 2024). Dalším důvodem bylo použití rasově a etnicky motivovaného

násilného extremismu a podporu „white nationalist“ tendencí (Office of the Spokesperson, 2024).

Tato designace byla rovněž přidělena třem hlavním aktérům hnutí – Torovi Fredrikovi Vejdelandovi, za řízení Národní rady NRM, Pärövi Öbergovi, za řízení parlamentu NRM a Leifovi Robertovi Eklundovi, za koordinaci aktivit jednotlivých členů NRM-Švédsko (Office of the Spokesperson, 2024).

Se zařazením na seznam „Specially Designated Global Terrorist“ (SDGT) vyplývá několik skutečností. Veškeré finance těchto tří osob byly zablokovány. Dále je všem americkým fyzickým a právnickým osobám zakázáno s hnutím NRM a těmito třemi osobami provádět jakoukoli transakční činnost, aby se zamezilo zneužívání finančního systému USA (Office of the Spokesperson, 2024). To může potenciálně ohrozit aktivity organizace, jelikož dary a finanční podpora představuje jeden z jejich hlavních zdrojů příjmu (Smith, 2024).

Peter Smith (2024) se domnívá, že tato designace NRM v dalších aktivitách pravděpodobně nezabrání, ale že teroristické označení NRM od dalšího státu NATO by mohlo vyvolat reakci ostatních států, které by vedlo k dalšímu omezování hnutí.

Typologie terorismu

V této kapitole se budeme zabývat vybranou typologií organizace v rámci terorismu, abychom zjistily, zda do nich organizace spadá a zda ji můžeme tedy – dle typologie – považovat za teroristickou organizaci. NRM je primárně pravicově extremistickou organizací, ale je třeba zmínit, že terorismus může být metodou extremismu (Mareš, 2005). V této části budeme pracovat s hypotézou, že Nordic Resistance Movement teroristickou organizací je.

V rámci typologie je potřeba si jako první vymezit motivaci naší zkoumané organizace. Motivace Severského Hnutí Odporu je ideologická, provádí své „akce“ z kolektivních pohnutek a bez potřeby zisku materiálních výhod. Organizaci jde hlavně o zformování čistého severského státu, boj s židy a razení anti-LGBTQI a anti-imigrační politiky. Proto se jednání organizace dá označit za politický terorismus. (MV ČR, 2009).

Dle pohnutek organizace, které jsou výše zmíněny, lze říct, že se jedná o pravicový terorismus. Organizace je otevřeně neonacistická, rasistická, nesnášenlivá ke státním systémům kromě autoritářství a jako svůj idol má Třetí říši a Adolfa Hitlera a vidinu „čistého severského státu“. Provádí útoky, jejichž cílem jsou uprchlická centra či ambasády jiných zemí, které nemají „severský gen“, dá se tedy určit, že jejich cílem je rasová či etnická nadřazenost, odpor vůči vládní moci (Jones et al, 2020).

Organizace je v rámci vztahu ke státu nestátním aktérem, užívající subverzního terorismu. Subverzní terorismus je zaměřen proti režimu, ve kterém je provozován, v našem případě tedy proti vládám v severských zemích a demokracii. (Strmiska, 2001).

Další možnou typologií je rozsah terorismu. Zde bychom organizaci zařadily do skupiny mikroterorismu, jelikož intenzita jejich útoků je nízká a při jejich útocích nedochází k úmrtí obětí, ale pouze k jejich zranění. Pokud k úmrtí došlo, nejednala

organizace jako taková, ale pouze její jednotliví členové (například útok na imigrantské dítě ve Finsku 2024) (Mareš, 2005; Yle News, 2024).

Dle Maxmiliána Strmisky může být páchání terorismu selektivní, tedy čin je páchán vzhledem k lidským obětem i cílovému publiku, smíšená forma je selektivní pouze v omezené míře anebo je omezená pouze ke vztahu k publiku, v případě neselektivního terorismu je pachatelům jedno na koho útočí. Z pohledu NRM se bavíme o selektivním terorismu, jelikož jejich činy jsou namířeny proti skupinám, proti kterým skupina „bojuje“ (Strmiska, 2001).

Typologii můžeme zkoumat také z pohledu ve vztahu ke statutu quo. V rámci tohoto dělení existuje terorismus revoluční, kdy je cílem celková změna systému, terorismus subrevoluční, kde je požadována jen dílčí změna systému a terorismus establishmentu, kdy je vyžadováno udržení stávajícího systému. Severské hnutí odporu požaduje celkovou změnu systému v rámci kterého chtějí vytvořit stát podle vlastních představ a idejí a bojují proti demokratickému systému, lze tedy říci, že Severské hnutí odporu zapadá do „revolučního terorismu“ (Mareš, 2005).

Analýza násilných projevů a dalších aktivit

Severské hnutí odporu (Nordic Resistance Movement – dále NRM) je primárně považováno za politickou organizaci, která se zaměřuje na propagandu své extremistické ideologie a organizování veřejných protestů. Od svého vzniku v 90. letech je hnutí aktivně činné a nachází nové sympatizanty (Jensen, 2017; Counter Extremism Project, 2024).

NRM je známé nejen propagandou svých ideologických cílů, ale i násilnými činy, které jsou spojovány s některými jeho členy. Od počátku bylo hnutí zapojeno do více než 20 incidentů, které vyústily v (minimálně) tři úmrtí, četná ublížení na zdraví a rozsáhlé poškození majetku. Nejaktivnějším obdobím byl rok 2016, kdy byly zaznamenány hned čtyři závažnější incidenty, včetně bombového útoku. Po periodě relativního útlumu hnutí došlo v roce 2024 k znovu-oživení aktivit a byly prozatím zaznamenány tři větší incidenty (Counter Extremism Project, 2024). Celkový počet spáchaných incidentů by se mohl zprvu zdát minimální, ale je nutné podotknout, že mnohé plány členů byly odhaleny a zmařeny severskými bezpečnostními složkami (CTEC, 2022).

Aspekty násilných projevů

1. Ideologické násilí

Svou činnost hnutí zakládá na otevřeně nenávistné ideologii. Konkrétně je jeho rétorika charakteristická rasistickými, antisemitskými, anti-LGBTQI a anti-imigrantskými postoji, čímž se přímo vymezuje proti demokratickým hodnotám (Office of the Spokesperson, 2024).

Hnutí se neostýchá použít ideologicky motivované politické násilí k prosazení svých cílů. Přesto se distancuje od větších násilných incidentů, které jeho členové spáchali, a oficiálně je nabádá, aby se pohybovali v mezích zákona. Pro hnutí je tento přístup aktuálně strategicky výhodný, jelikož tak mohou získat možnost propagace své ideologie na veřejných platformách čímž dosáhnou podpory širšího spektra lidí, které

by přílišná „extrémnost“ mohla odradit. Tyto hranice jsou ale postupně testovány (Bjørge and Ravndal, 2020).

2. *Propagace*

Propagace představuje jednu z hlavních aktivit NRM a je navržena tak, aby oslovila co nejvíce lidí. Hnutí pravidelně pořádá veřejné protesty a pochody, kde je šířena násilná a extremistická rétorika (CTEC, 2022).

Hnutí zároveň podniká masivní online propagandu – skrze sociální média, televizi, rádio a další. Primárním médiem propagace je oficiální stránka hnutí: Nordfront (nordfront.se) (Jensen, 2017). Jedním z nejvýraznějších médií jsou dále oficiální profil NRM na sociální síti Telegram a podcast Radio Regeringen, který se aktuálně nachází na platformě Podcast Addict a od svého založení publikoval 195 epizod (Nordisk Radio, 2021). Vyjadřování hnutí je na těchto platformách umírněné oproti veřejným výstupům, jelikož se snaží zapůsobit na širší publikum, které by mohlo být extremistickým chováním a vyjadřováním odraženo (Askanius, 2021). V rámci této snahy NRM upřednostňuje sdílení informací týkající se komunitního aktivismu (např. rozdávání potravin a ochrana ulic), zastoupení a role žen a omezuje extremistickou rétoriku (CTEC, 2022).

Kromě veřejných akcí a mediální propagace členové NRM praktikují i méně nápadné formy propagace, jako je například rozdávání letáků před obchody a přítomnost na knižních veletrzích. Touto pečlivou propagandou se tak hnutí NRM dostává do podvědomí obyvatel severských zemí a integruje se do společnosti bez extremistické „nálepky“ (Askanius, 2021).

3. *Organizační struktura*

Jedním z faktorů, které usnadňují plánování a následné provádění násilných aktivit hnutí, je jeho značně vyvinutá hierarchická struktura, která není obvyklá u jiných evropských extremistických uskupení (CTEC, 2022). Tato pevná struktura umožňuje efektivní koordinaci jeho tří hlavních frakcí – NRM-Švédsko, NRM-Finsko, NRM-Norsko, které dohromady tvoří přibližně 150 až 300 aktivních členů (Jensen, 2017). Tyto tři hlavní frakce mezi sebou aktivně komunikují a spolupracují na organizaci společných akcí, jako jsou např. demonstrace, protesty a srazy (Counter Extremism Project, 2024).

Hnutí nesoustředí své konexe pouze na domácí sféru, ale aktivně navazuje a udržuje kontakty s několika dalšími neo-nacistickými a ultra-nacionalistickými skupinami po celém světě. Mezi jeho partnery patří organizace jako Zlatý úsvit (Řecko), NPD (Německo), Ruské imperiální hnutí (Rusko), The Patriot Front (USA) nebo Forza Nuova (IT) (Counter Extremism Project, 2024; Kenes, 2020). Jednotlivá hnutí se navzájem navštěvují v rámci veřejných i soukromých akcí, kde dochází mimo jiné i k výměnám strategií a taktik ve všech oblastech. Tyto spolupráce mají reálný vliv na schopnosti hnutí – například dva členové NRM, kteří stojí za bombovými útoky na levicovou kavárnu a azylové centrum pro uprchlíky ve Švédsku, absolvovali výcvik v Petrohradu v rámci partyzánského kurzu Ruského imperiálního hnutí (CTEC, 2022).

Přehled násilných útoků

Členové NRM jsou spojováni dlouhou historií násilných útoků, které zahrnují široké spektrum trestných činů. Mezi ně patří například fyzické napadání, vandalismus, hate-crime, verbální napadání menšin, novinářů a vědců, shromažďování zbraní a výbušného materiálu, bombové útoky a další (Kenes, 2020; Askanius, 2021). Oběťmi jsou všichni, kteří jsou považováni za „nepřátele“ hnutí, tj. LGBTQI komunita, migranti, rasové a etnické menšiny, političtí odpůrci, reportéři a další skupiny (Office of the Spokesperson, 2024; CTEC, 2022). Většina útoků je dopředu plánovaná. Členové NRM také koordinují své aktivity, shromažďují zbraně společně s výbušným materiálem a nacvičují scénáře plánovaných incidentů (Bjørgero and Ravndal, 2020).

Jeden z nejznámějších incidentů

Jedním z nejznámějších incidentů, který se dostal do podvědomí mezinárodní komunity, byla (již zmíněná) série bombových útoků v Göteborgu ve Švédsku. Útoky byly provedeny dvěma členy NRM (Viktorem Melinem a Antonem Thulinem), kteří prošli výcvikem u Ruského imperiálního hnutí, ve spolupráci s třetím dalším členem (Jimmy Jonasson) (Reuters, 2017). První útok se odehrál 11. listopadu roku 2016, kdy byla odpálena bomba v azylovém centru pro imigranty. Nikdo nezemřel, ale pár pracovníků bylo vážně poraněno. Druhý útok se uskutečnil 5. ledna roku 2017 a byl namířen proti levicové kavárně. Ani v tomto případě nikdo nebyl zraněn. Třetím plánovaným cílem mělo být další imigrantské centrum. Zde ale bomba kvůli technické závadě nevybuchla. Všichni útočníci byli nakonec úspěšně dopadeni a odsouzeni k několikaletým trestům odnětí svobody (CTEC, 2022).

Další aktivity hnutí NRM

Podle oficiálních stanovisek NRM hnutí uznává potenciál politické debaty (pravděpodobně jako prostředek šíření své ideologie a verbování nových členů), ale tvrdí, že jednou nastane ozbrojený konflikt, na který musí být členové připraveni (Smith, 2024).

V oficiálních příručkách NRM je napsáno: „*Hnutí bude úspěšné pouze skrze fyzický boj.*“ (Smith, 2024, 39). Členové kvůli této rétorice pořádají organizovaný trénink boje zblízka a bojových umění, trénink boje s nožem, trénink paramilitárních taktik (Smith, 2024) a nácvik potenciálních scénářů, se kterými by se mohli setkat v ulicích (Counter Extremism Project, 2024).

Reflexe vůči České republice

V Česku existují extremistické krajně pravicové organizace, ale žádná z nich není strukturálně a ideově natolik podobná, abychom mohly konstatovat, že se na našem území nachází sesterská organizace. Většina krajně pravicových organizací v ČR se spíše soustředí na nacionalismus a protiimigrační politiku. V minulosti zde působily organizace jako Dělnická strana sociální spravedlnosti, která razila silně anti-imigrační politiku a anti-LGBTQI politiku, oba tyto postoje zmiňují ve svém programu (DSSS, 2015). Další známou organizací je Vlastenecká fronta (VF), ta byla založena v roce 1993 v Brně a razí anti-imigrační politiky a je výrazně rasistická, a to převážně vůči Romům. Jejich zakladatel dokonce navrhoval „úřední oddělení ras“ pokud se Romové nepřizpůsobí (Šídlo, 1994). V roce 2019 se konalo v Brně shromáždění a následný

pochod neonacistů. Ti během pochodu vykřikovali hesla jako je například: „V našem státě hnije židokracie“. (Ryšavý, 2019).

České neonacistické skupiny se propojují spíše s německými a rakouskými neonacistickými skupinami (Mareš a kol., 2011), propojení s hnutím NRM není zatím z veřejně dostupných zdrojů známo. Nicméně, jak již bylo popsáno výše, u hnutí NRM jsou dlouhodobě pozorovány tendence k rozsáhlému vytváření síťových struktur a hierarchií, a to nejen uvnitř organizace. Hnutí NRM navazuje vztahy s dalšími evropskými i mimoevropskými aktéry pravicové extremistické scény. Hnutí rovněž cestuje po celé Evropě a má velmi blízko k německé skupině „Der Dritte Weg“, zúčastnili se konference ve Vídni s názvem „The Committee for the first Gerd Honsik European Congress“ a navštívili Maďarsko v rámci oslav Légió Hungária (Rekawek, Finnsiö 2024). Můžeme tedy konstatovat, že zde hrozí riziko propojení NRM s českou neonacistickou scénou, skrze akce podobných organizací v Německu, Rakousku či Maďarsku.

Toto riziko se bude pravděpodobně zvyšovat. V České republice sice nejsou obvyklé výrazné projevy extremismu, jako fyzické násilí proti určitým skupinám lidí či masové akce, ale dle zpráv Ministerstva vnitra České republiky z druhé poloviny roku 2024 dochází k postupnému zvyšování bezpečnostních rizik, která jsou s pravicovým extremismem spojena. Za jednu z hlavních příčin je považována radikalizace v online prostoru. (Ministerstvo vnitra České republiky 2025). Extremistická hnutí tak začínají působit ve zcela novém prostoru – na nových platformách, které často nejsou žádným způsobem regulované. Tento nový prostor přináší nové příležitosti pro extremistická, potažmo teroristická hnutí a zároveň představuje výzvy pro justiční a bezpečnostní orgány. Právě skrze internet se zvyšuje riziko propojení NRM a české komunity, jelikož hnutí aktivně šíří svou propagandu na známých platformách, jako je například Telegram. Zde tedy může lehce dojít ke střetu českých uživatelů a členů hnutí NRM.

Závěr

Severské hnutí odporu (Nordic Resistance Movement – NRM) představuje pravicovou neonacistickou organizaci, která vznikla v 90. letech 20. století. Své aktivity zakládá na ideologické nenávisti. Konkrétně lze jeho rétoriku charakterizovat jako rasistickou, antisemitskou, anti-LGBTQI a anti-imigrantskou. Hlavním cílem této organizace je vytvořit jednotný etnický „čistý“ severský stát. I přes nabádání k chování v mezích zákona jsou jednotliví členové zapojováni do řady trestných aktivit. Hnutí proto představuje pro svět významnou hrozbu, která ale není doposud řádně adresována. NRM bylo označeno za teroristické hnutí pouze dvěma státy – Finskem a USA.

Problematika označení severského hnutí NRM za teroristickou organizaci zůstává rovněž nadále nedostatečně zpracována. Tato studie se snaží tuto mezeru zaplnit. Článek má formu případové studie, jež kombinuje kvalitativní analýzu zdrojů, jako jsou odborné dokumenty, novinové články či vyjádření samotného Severského hnutí odporu.

Co se týče odpovědi na hlavní výzkumnou otázku, která byla stanovena: „Lze Severské hnutí odporu považovat za teroristickou organizaci?“ Ve vědeckém prostředí stále neexistuje jednotná definice terorismu, která by byla přijímána všemi institucemi. V této práci byly proto na danou problematiku aplikovány tři individuální

definice, které se jeví jako nejvíce relevantní pro tento článek – definice NATO, definice Bezpečnostní rady OSN a švédský zákon 2003:148, který upravuje, co se rozumí pojmem „teroristické trestné činy“. Veškeré definice se zaměřují na jiné aspekty terorismu, ale v každé z vybraných definic můžeme zároveň najít znaky, které se pro hnutí NRM vyznačují. Obecně můžeme říct, že hnutí splňuje některé ze základních znaků terorismu, jako je politicky motivované násilí (či pohrůžka násilím), cílení tohoto násilí vůči specifickým skupinám (tj. LGBTQ, Židé, rasové a etnické menšiny s cílem je (a veřejnost s opozičním názorem) zastrašit, nebo pevná organizační struktura s vyvinutými konexemi s ostatními organizacemi podobného rázu. Zjištění článku proto odpovídá hypotéze, která byla stanovena na počátku: „Pokud NRM – Nordic Resistance Movement vykazuje znaky teroristické organizace dle vybraných definic, tak jej lze považovat za teroristickou organizaci.“

Pokud bychom Severské hnutí odporu klasifikovali jako teroristickou organizaci, jeho charakteristiky odpovídají typologii politického pravicového extremismu. Ve vztahu vůči státu lze hnutí označit za subversivní. Z hlediska intenzity násilných činů spadá NRM do kategorie mikroterorismus, jelikož jsou jeho aktivity relativně nízké, co se týče počtu obětí a škod. V neposlední řadě můžeme hnutí klasifikovat jakožto selektivní, jelikož si pro své útoky vybírá cíle – „nepřátele“ hnutí. Nicméně hnutí NRM a jeho aktivity se každým dnem vyvíjí, proto by mělo být předmětem dalšího zkoumání.

Zdroje

- ADL, 2022. *The Nordic Resistance Movement – Executive Summary*. ADL [online]. Dostupné z: <https://www.adl.org/resources/report/nordic-resistance-movement> [cit. 2024-12-12].
- AFP. *Swedish neo-nazis held over Gothenburg refugee centre blast*. The Local [online]. 2017 [cit. 2025-03-21]. Dostupné z: <https://www.thelocal.se/20170203/swedish-neo-nazis-held-over-gothenburg-refugee-centre-blast>
- ASKANIUS, Tina, 2021. *Women in the Nordic Resistance Movement and Their Online Media Practices: Between Internalised Misogyny and 'Embedded Feminism'*. *Feminist Media Studies*. 22(7), 1763–1780. DOI: 10.1080/14680777.2021.1916772 [cit. 2024-12-12].
- BJØRGO, Tore a Jacob A. RAVNDAL, 2020. *Why the Nordic Resistance Movement Restrains Its Use of Violence*. *Perspectives on Terrorism* [online]. 14(6), 37–48. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/26964724> [cit. 2024-12-12].
- COUNTER EXTREMISM PROJECT, 2024. *Nordic Resistance Movement (NRM)*. Counter Extremism Project [online]. Dostupné z: <https://www.counterextremism.com/threat/nordic-resistance-movement-nrm> [cit. 2024-12-12].
- CTEC, 2022. *Dangerous Organizations and Bad Actors: Nordic Resistance Movement*. Middlebury Institute of International Studies [online]. Dostupné z: <https://www.middlebury.edu/institute/ctec-publications-0/dangerous-organizations-and-bad-actors-nordic-resistance-movement> [cit. 2024-12-12].
- DĚLNICKÁ STRANA SOICÁLNÍ SPRAVEDLNOSTI. *Program DSSS 2015* [online]. Dostupné z: <http://www.dsss.cz/program-dsss-2015> [cit. 2025-03-21].

- EICHNER, Itamar, 2018. *WJC launches anti neo-Nazi campaign in Sweden*. YnetNews [online]. Dostupné z: <https://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-5334278,00.html> [cit. 2024-12-12].
- EXPO, 2018. Vitt Ariskt Motstånd (VAM) [online]. [cit. 2025-03-21]. Dostupné z: <https://expo.se/lar-dig-mer/wiki/vitt-ariskt-motstand-vam/>
- EXPRESSEN. *Flera skadade vid demonstrationer* [online]. 2018 [cit. 2025-03-21]. Dostupné z: <https://www.expressen.se/nyheter/flera-skadade-vid-demonstrationer/>
- FARDAN, R. Christopher, 2022. *Extreme Nationalism in Contemporary Norway: Ideologies, Mobilisation and Activism*. University of Manchester [online]. Dostupné z: https://pure.manchester.ac.uk/ws/portalfiles/portal/301449747/FULL_TEXT.PDF [cit. 2024-12-18].
- FINNSJÖ, Morgan. *Interview with Morgan Finnsjö: Nordic Resistance Movement (NRM)* [online]. International Centre for Counter-Terrorism, 2025-03-20 [cit. 2025-03-21]. Dostupné z: <https://icct.nl/publication/interview-morgan-finnsio-nordic-resistance-movement-nrm>
- HARMS, Robin, 2020. *Finnish Supreme Court bans Nordic neo-Nazi organization*. Equinet [online]. Dostupné z: <https://equineteurope.org/finnish-supreme-court-bans-nordic-neo-nazi-organization/> [cit. 2024-12-12].
- HOLMQVIST, Simon. Nationaldagsreflektion: Vilken fana ska vi samlas under? [online]. Nordfront. 2017. [cit. 2025-03-21]. Dostupné z: <https://nordfront.se/varfor-inte-den-blagula-fanan.smr>
- INTERNATIONAL MILITARY STAFF, 2016. *NATO's military concept for defence against terrorism*. NATO [online]. Dostupné z: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_69482.htm [cit. 2024-12-12].
- JENSEN, Alicia, 2017. *Radicalization, polarization and xenophobia: The growing influence of the Nordic Resistance Movement in Sweden and Finland* [online]. ESISC [cit. 2025-03-21]. Dostupné z: <https://www.esisc.org/upload/publications/briefings/radicalization-polarization-and-xenophobia-the-growing-influence-of-the-nordic-resistance-movement-in-sweden-and-finland/Finland%20and%20Sweden%20NRM.pdf>
- JONES, G. Seth et al., 2020. *The Right-wing Terrorism Threat in Europe*. CSIS [online]. Dostupné z: https://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/publication/Jones_EuropeTerrorism_WEB%20FINAL.pdf [cit. 2024-12-18].
- KENES, Bulent, 2020. *NMR: A Nordic neo-Nazi organization with aims of establishing totalitarian rule across Scandinavia* [online]. ECPS. 2020 [cit. 2025-03-21]. Dostupné z: <https://www.populismstudies.org/wp-content/uploads/2021/05/ECPS-Organisational-Profile-Series-4.pdf>
- LUMSDEN, Robin. *The Allgemeine-SS*. Oxford: Osprey Publishing, 1993. ISBN 978-1-85532-358-2.
- MAREŠ, Miroslav, 2005. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií. CSS 1. ISBN 80-903333-8-9.

- MAREŠ a kol. *České militantní neonacistické hnutí (aktuální trendy)*. [online]. 2011. [cit. 2025-03-21]. Dostupné z: <https://mv.gov.cz/clanek/studie-ceske-militantni-neonasticke-hnuti-aktualni-trendy.aspx>
- NORDIC RESISTANCE MOVEMENT, 2016. *Our Path: New Politics for a New Time* [online]. [cit. 2024-12-18]. Dostupné z: <https://www.frihetskamp.net/wp-content/uploads/2016/12/Our-Path.pdf>
- NORDISK RADIO, 2021. *Radio Regeringen* [online]. Podcast Addict [cit. 2024-12-12]. Dostupné z: <https://podcastaddict.com/podcast/radio-regeringen/3254111>
- ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY, 2009 *Typologie terorismu* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2024-12-18]. Dostupné z: <https://mv.gov.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx>
- OFFICE OF THE SPOKESPERSON, 2024. *Terrorist designations of Nordic Resistance Movement and three leaders* [online]. U.S. Department of State [cit. 2024-12-12]. Dostupné z: <https://www.state.gov/terrorist-designations-of-nordic-resistance-movement-and-three-leaders/>
- REUTERS, 2017. *Three Swedish men get jail for bomb attacks on asylum centers* [online]. Reuters [cit. 2024-12-12]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/world/three-swedish-men-get-jail-for-bomb-attacks-on-asylum-centers-idUSKBN19S1M4/>
- ROMEA. V Brně se sešlo asi 200 lidí, kteří chtějí čelit pochodu neonacistů [online]. 2025-03-20 [cit. 2025-03-21]. Dostupné z: <https://romea.cz/cz/domaci/v-brne-se-seslo-asi-200-lidi-kteri-chteji-celit-pochodu-neonacistu>
- ROZLER, Adam, 2025. *Zpráva o extremismu za 2. pololetí 2024: Antisystémové hnutí slábne, sílu získává online radikalizace* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky cit. 2024-12-12]. Dostupné z: <https://mv.gov.cz/clanek/zprava-o-extremismu-za-2-pololeti-2024-antisystemove-hnuti-slabne-silu-ziskava-online-radikalizace.aspx>
- SALLAMAA, Daniel a Tommi KOTONEN, 2020. *The case against the Nordic Resistance Movement in Finland: an overview and some explanations* [online]. University of Oslo – Center for Research on Extremism. [cit. 2025-03-21]. Dostupné z: <https://www.sv.uio.no/c-rex/english/news-and-events/right-now/2020/the-case-against-the-nordic-resistance-movement.html>
- SMITH, Peter, 2024. *The history and future of the Nordic Resistance Movement* [online]. CTC Sentinel [cit. 2024-12-12]. Dostupné z: https://ctc.westpoint.edu/wp-content/uploads/2024/08/CTC-SENTINEL-072024_article-6.pdf
- STRMISKA, Maxmilián. *Terorismus a demokracie. Pojetí a typologie subverzívního teroristického násilí v soudobých demokraciích*. 1. vydání. Brno: Mezinárodní politologický ústav, 2001. 106 s. Ediční řada Monografie, 4. ISBN 80-210-2755-X.
- ŠÍDLO. Vlastenecká fronta [online]. Respekt, 1994, 9 [cit. 2025-03-21]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/1994/9/vlastenecka-fronta?srltid=AfmBOoon-WybX6ToTBhinFVefuMthP2MN72t2KhFBjyQJJLvILYqFkBc>
- TECH AGAINST TERRORISM, 2023. *Sweden* [online]. [cit. 2024-12-18]. Dostupné z: <https://www.techagainstterrorism.org/hubfs/Sweden-Designation-Report-Country-Analysis-Paper-10.pdf>

- U.S. DEPARTMENT OF STATE, 2024. *Terrorist designations of Nordic Resistance Movement and three leaders* [online]. [cit. 2024-12-18]. Dostupné z: <https://2021-2025.state.gov/terrorist-designations-of-nordic-resistance-movement-and-three-leaders/>
- UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1566 (2004)* [online]. Naciones Unidas, 2004 [cit. 2024-12-12]. Dostupné z: <https://digitallibrary.un.org/record/532676?ln=es&v=pdf>
- U.S. HOLOCAUST MUSEUM, 2017. *White Supremacists Put Romanian Fascist Codreanu Back in Spotlight* [online]. [cit. 2024-12-18]. Dostupné z: <https://us-holocaust-museum.medium.com/romanian-fascist-codreanu-back-in-spotlight-21273d8b590b>
- YLE NEWS, 2018. *Supreme Court denies neo-Nazi attacker right to appeal* [online]. [cit. 2025-03-21]. Dostupné z: <https://yle.fi/a/3-10456888>
- YLE NEWS, 2015. *Suspended sentence for leader of far-right library attack* [online]. [cit. 2025-03-21]. Dostupné z: <https://yle.fi/a/3-7737938>
- YLE NEWS, 2024. *US designates Nordic neo-Nazi group as terrorist organisation* [online]. [cit. 2025-03-21]. Dostupné z: <https://yle.fi/a/74-20094396>
- WIKIMEDIA COMMONS. *Flag of the Nordic Resistance Movement* [online]. 2024 [cit. 2025-03-21]. Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Flag_of_the_Nordic_Resistance_Movement.svg

Tereza Melská (*2003) is a Bc. student of Security and Strategic Studies in combination with International Relations at the Faculty of Social Studies, Masaryk University. She focuses mainly on far-right terrorism and organised crime associated with politicians, particularly in relation to anti-drug policies.

Johana Říhová (*2002) is a student at Masaryk University, where she is pursuing a degree in Security and Strategic Studies with a minor in International Relations. Her research interests primarily revolve around radicalisation, extremism, and terrorism, with a particular emphasis on their social, ideological, and security implications.

